

ята в Сливен и югоизточните български земи. Всъщност това, в което сме убедени от проученото дотук би могло да се обобщи в следното:

- Причините за този огромен стопански, политически, демографски и културен удар в развитието на Сливен и региона през 1830 г., са комплексни - те се коренят в същността на общественно-икономическото състояние на Османската империя през XVIII и началото на XIX век. Липсата на условия или недостатъчната им степен на зрялост за просперитет на подвластното население, допълнителните насилия и тежоби по повод военните действия от поредните конфликти, са движещи предпоставки за последвалите политически решения. Разбира се, ако в еуфорията около "Първото московско" е имало "зулуми", т.е. спонтанни прояви на насилие /до голяма степен неоправдани, но не и необясними/, то организирането и действията на волентирските отряди в никакъв случай не са случайност. Степента на нетърпимост е много висока, още повече, че оръжие в Сливен има дори в излишък - градът е известен тюфекчийски център. В този военен конфликт българите не могат да останат безучастни и те правят своя естествен избор;

- Твърде свежи в народната памет са събитията от 1821 г. - "Заверата" - онова епохално балканско движение, към което сливенци не остават безучастни и което извършва своето дълготрайно въздействие през цялото столетие върху революционните усилия на всички балкански народи.⁹ В Сливен се помнят имената на "завераджиите" - участници и жертви на "съзаклятието" от 1821 г., за готвеното въстание, чиито апостоли са сред най-видните граждани, определени от д-р Симеон Табаков като "щаб от съчувственици на християнската кауза."¹⁰ След погромите остава спомена за избесените, а в центъра, над конака се извисява новопостроената с конфискуваните за назидание средства джамия - "Чорбаджилар джамиси"¹¹ /днес вече не съществува - б.м.М.К./; остава обаче и онова чувство за съпричастност и готовност за единодействие с други потиснати християнски народности, свързани с един от първите опити за организирана политическа изява. В исторически план това е нещо особено значимо за скалата на националното ни самоопределение. В конкретно отношение - последиците са прагматично измерими - отнемат се някои привилегии на сливенски фамилии и първенци, със специални административни разпоредби се ограничава оръжепроизводството - един от водещите занаяти в града и пр.;

- Важен предходен етап към "Голямото преселение" е създаването на "Тайното братство" от д-р Иван Селимински през 1826 г.¹² Интересно е развитието на тази организация, но това е обект на друго изследване, както и доста обстоятелствата записки и бележки на Селимински, свързани с посоченото преселение през 1829 г.¹³ Налага се да отбележим поне факта, че изграждането на "Братството" се осъществява след двегодишния престой на бележития сливенец в Брашов, в голямата колония от свои съграждани, оглавявана от Антон Ив. Камбуров. Всъщност именно тогава се заражда идеята за подобно начинание - сред своите сънародници, където "духът на свободата" влияе върху него; за първи път той споделя с тях, че преди всичко трябва да се "пригответи нашият народ за по-щастливо бъдеще, необходимо е да се организира... та така хармонически да се движи към своята заветна цел - свободата..."¹⁴